Przyczyny Powstawania Innowacji w Islamie

Szajch Salim ibn Sa'd at-Tawil

Przyczyny powstawania innowacji w islamie

Z imieniem Allaha Miłosiernego, Litościwego

1. Porzucenie Sunny

Wszechmogący Allah powiedział Swojemu Prorokowi (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim): «Powiedz: „Jeśli kochacie Allaha, podążajcie za mną, a wtedy Allah was pokocha i wybaczy wam wasze grzechy, gdyż Allah jest Wybaczający, Miłosierny”» (Ali 'Imran 3:31).

Hafiz Ibn Kasir powiedział: „Ten wielki ajat jest sędzią dla każdego, kto deklaruje swoją miłość do Allaha, podczas gdy nie podąża drogą Muhammada (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim). Zaprawdę taki człowiek jest kłamcą w swojej deklaracji, dopóki nie podąży za szariatem Muhammada (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) i jego religią we wszystkich swoich słowach i czynach!”. Zob. „Tafsir Ibn Kasir” 2/162.

Szejch Ibn al-Kajjim powiedział: „Wszechmogący Allah uczynił podążanie za Swoim Posłańcem (pokój i błogosławieństwo Allaha z

nim) przyczyną tego, że pokocha takiego człowieka. Ponieważ to, że Allah będzie kochał Swojego sługę, jest znacznie ważniejsze niż miłość sługi do Allaha. Ważne jest nie to, że ty kochasz Allaha, tak ważne jest to, by Allah ciebie kochał!". Zob. „Bada'i at-tafsir" 1/229.

Porzucenie Sunny jest przyczyną powstawania innowacji. Ibn Mas'ud (niech Allah będzie z niego zadowolony) mówił: „Jeśli odrzucicie Sunnę waszego Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), koniecznie popadniecie w błądzenie!". Muslim 654.

Jahja ibn Mu'adh mówił: „Wszystkie różnice zdań ludzi sprowadzają się do trzech podstaw, i każda z tych podstaw ma swoje przeciwieństwo. I jeśli człowiek zszedł z jednej z tych podstaw, koniecznie popadnie w przeciwieństwo! Te trzy podstawy: tauhid, którego przeciwieństwem jest wielobóstwo; Sunna, której przeciwieństwem jest innowacja; i posłuszeństwo Allahowi, którego przeciwieństwem są grzechy!". Zob. „al-I'tisam" 1/91.

2. Brak wiedzy

Wszechmogący Allah powiedział: «Nie podążaj za tym, o czym nie masz wiedzy. Zaprawdę słuch, wzrok i serce, wszystkie one zostaną o to zapytane!» (al-Isra 17:36).

Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Zaprawdę Allah nie zabiera wiedzy, po prostu pozbawiając jej Swoje sługi, lecz zabiera wiedzę, zabierając

wiedzących, gdy zaś nie pozostawi przy życiu ani jednego uczonego, ludzie zaczną wybierać sobie niekompetentnych przywódców. I będą im zadawać pytania, a oni będą wydawać fatwy, nie posiadając wiedzy, przez co sami zbłądzą i wprowadzą w błąd innych!». Al-Buchari 100, Muslim 3/737.

Imam asz-Szatybi powiedział: „Podstawą powstawania nurtów jest niewiedza o przepisach Sunny! I wskazał na to Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) w swoich słowach: «ludzie zaczną wybierać sobie niekompetentnych przywódców»". Zob. „al-I'tisam" 3/242.

'Ali ibn Abu Talib (niech Allah będzie z niego zadowolony) mówił: „Nie ma dobra w tej czci, w której nie ma wiedzy, i nie ma dobra w tej wiedzy, w której nie ma właściwego rozumienia!". Abu Chajsama w „Kitab al-'ilm" 144, al-Adżurri w „Achlak al-'ulama" 45. Isnad wiarygodny.

A 'Umar ibn 'Abdul-'Aziz (niech Allah będzie z niego zadowolony) powiedział: „Ten, kto czci Allaha bez wiedzy, przynosi więcej szkody niż pożytku". Ahmad w „az-Zuhd" 365. Isnad wiarygodny.

3. Zwodzicielscy ideolodzy i ślepe naśladownictwo (taklid)

Od Saubana (niech Allah będzie z niego zadowolony) przekazano, że Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Zaprawdę obawiam się dla mojej społeczności imamów, którzy wprowadzają w błąd!». Abu Dawud, at-Tirmidhi,

Ibn Madżah, Ibn Hibban, al-Hakim. Wiarygodność hadisu potwierdzili imam Abu 'Isa at-Tirmidhi, Ibn Hibban, al-Hakim, hafiz Ibn Kasir i szejch al-Albani. Zob. też „Sahih al-Dżami'" 2316.

Zijad ibn Hudajr opowiadał: „Pewnego razu 'Umar ibn al-Chattab zapytał mnie: «Czy wiesz, co niszczy islam?»". Odpowiedziałem: „Nie". Powiedział: „Niszczą go błędy uczonych, spory hipokrytów o Księgę Allaha i decyzje wprowadzających w błąd imamów". Ad-Darimi 1/71. Isnad dobry.

Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) mówił: «Jedną z oznak Godziny Sądu jest to, że wiedza będzie zdobywana od małych». Ibn al-Mubarak 61, at-Tabarani 908. Wiarygodność hadisu potwierdzili hafiz 'Abdul-Ghani al-Makdisi i szejch al-Albani. Zob. „as-Silsila as-sahiha" 695.

Ibn Mas'ud (niech Allah będzie z niego zadowolony) mówił: „Niech nikt z was ślepo nie naśladuje w swojej religii nikogo, gdyż w takim przypadku, jeśli ten uwierzy, i wy uwierzycie, jeśli popadnie w niewiarę, i wy popadniecie! A jeśli musicie to robić, naśladujcie tych, którzy już umarli, gdyż zaprawdę żywy nie jest zabezpieczony przed pokusą!". Abu Dawud w „az-Zuhd" 140, Abu Nu'ajm w „al-Hilja" 1/136. Isnad wiarygodny.

Imam asz-Szatybi powiedział: „Problemy ludzi biorą się z powodu ignorantów (dżahilów), których uważają za uczonych". Zob. „al-I'tisam" 1/145.

Imam Abu Szama powiedział: „Najczęściej ludzie popadają w innowacje (bid'a) z powodu tego, że zaczynają uważać jakiegoś człowieka za posiadającego wiedzę i bogobojnego, podczas gdy nim nie jest. I tacy ludzie zaczynają spoglądać na jego słowa i czyny i podążać za nim w tym, i tym samym wprowadzają zamęt w swoje sprawy!". Zob. „al-Ba'is" (str. 175).

Imam Ibn Batta mówił: „Zaprawdę widzę, jak ludzie się zmienili, jak namiętność nimi zawładnęła, jak zniekształcili Sunnę i zastąpili religię, co doprowadziło do ich podziału. Otworzyli drzwi ślepoty dla swoich serc, odrzucili Księgę Allaha za swoje plecy, w swoich sprawach za panów obrali ignorantów wprowadzających w błąd, i to wszystko po tym, jak dotarła do nich wiedza od ich Pana! Spierają się w kwestii tego, co deklarują, odrzucają świadectwa na podstawie swoich przypuszczeń, opierają się na oszczerstwie i ślepo naśladują w swojej religii tych, którzy nie posiadają wiedzy w tych sprawach, na które nie ma bezpośredniego wskazania w Koranie i co do czego nie ma jednomyślnej opinii!". Zob. „asz-Szarh wal-ibana" 1/29.

4. Przyjaźń, obcowanie i spory ze zwolennikami innowacji

O tej przyczynie popadania w innowację wspominano szczegółowo w temacie «O niebezpieczeństwie przyjaźni, obcowania i sporów ze zwolennikami innowacji, a także czytania ich dzieł, słuchania ich kaset i odwiedzania ich stron».

Od Abu Hurajry (niech Allah będzie z niego zadowolony) przekazano, że Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Człowiek wyznaje tę samą religię, co jego przyjaciel. Niech więc każdy z was spojrzy na to, kto jest jego bliskim przyjacielem!». Abu Dawud 4833, at-Tirmidhi 2378. Imam an-Nawawi, hafiz Ibn Hadżar, imam Ibn Muflih, hafiz as-Sujuti i szejch al-Albani potwierdzili wiarygodność hadisu.

Imam Ibn Batta przytoczył hadis: «Niech każdy, kto usłyszy o Dadżdżalu, oddala się od niego, gdyż przysięgam na Allaha, przyjdzie do niego człowiek, uważając się za wierzącego, a potem podąży za nim z powodu wątpliwości, które on sieje». A następnie powiedział: „Są to słowa Posłańca Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim)! Przysięgam na Allaha, o muzułmanie, niech dobre mniemanie kogoś z was o sobie i słuszność jego madhhabu nie skłoni go do wyrządzenia szkody swojej religii, gdy usiądzie ze zwolennikami namiętności i będzie mówił: «Chcę się z nimi pospierać lub naprowadzić ich na prostą drogę, wyprowadzając ich z ich błądzenia!». Zaprawdę pokusa zwolenników innowacji jest gorsza niż pokusa Dadżdżala, gdyż ich słowa rażą szybciej niż świerzb i są gorętsze dla serca niż gorączka! Widziałem ludzi, którzy przeklinali zwolenników innowacji i lżyli ich na swoich zgromadzeniach, wyrażając im naganę i obalenie. Jednak nie przestawali z nimi obcować, a podstępy są niewidoczne i niewiara przezroczysta, i w rezultacie ci ludzie do nich przyłączyli się!". Zob. „al-Ibana" 3/470.

Pewnego razu Muhammadowi ibn Sirinowi doniesiono o tym, że pewien zwolennik innowacji chce do niego przyjść i z nim porozmawiać, na co Ibn Sirin powiedział: „Powiedzcie mu: «Nie!». Niech do mnie nie przychodzi! Zaprawdę serca synów Adama są słabe, i obawiam się, że usłyszę od niego jakieś słowo, i po tym moje serce nie wróci do tego, na czym było!". Ibn Waddah 60, Ibn Batta 399.

Trzeba też zauważyć, że nie wolno dawać się zwieść dobrym charakterem tego czy innego człowieka, nie poznawszy jego stanowisk i przekonań (wyznania). A przykładów tego, jak zwiedzeni dobrym charakterem tego czy innego zwolennika innowacji ludzie popadali w błądzenie, jest wiele, i wystarczy przypomnieć historię, o której opowiedział Jahja ibn Ma'in: „Pewnego razu usłyszałem pewne słowa od 'Abdur-Razzaka, które mówią szyici, i zapytałem go: «Wszyscy twoi nauczyciele, od których przekazywałeś hadisy, byli godni zaufania i spośród ahl as-Sunna: Ma'mar, Malik, Ibn Dżurajdż, as-Sauri, al-Auza'i, więc od kogo przejąłeś ten madhhab?!»". Odpowiedział: „Pewnego razu przyjechał do nas Dża'far ibn Sulajman, i uznałem go za godnego i o dobrym charakterze, i przejąłem to od niego". Zob. „at-Tahdhib" 611.

5. Skrajność i przesada w kwestiach religii

Przesada w religii (ghuluww) — to jest to, co jest przyczyną innowacji, niewiary i wielobóstwa, bezpodstawnego oskarżania o niewiarę, a także niesłusznego przelewania krwi! I wystarczy zła w

tej rzeczy, której skutkiem są tak zgubne i największe grzechy. Z tego powodu szariat najsurowiej zabronił jakiegokolwiek przejawu przesady w kwestiach religii! Wszechmogący Allah powiedział, zwracając się do chrześcijan i żydów: «Powiedz: „O ludzie Pisma! Nie przesadzajcie w waszej religii wbrew prawdzie i nie ulegajcie pragnieniom ludzi, którzy już wcześniej popadli w błądzenie, wprowadzili w błąd wielu innych i zeszli z prostej drogi”» (al-Ma'ida 5:77).

Szejchul-Islam Ibn Tajmijja mówił: „Kto upodabnia się spośród tej społeczności (muzułmanów) do chrześcijan i żydów i popadł w przesadę w religii, czy to poprzez nadmiar, czy poprzez zaniedbanie, jest do nich podobny, podobnie jak jest to z charydżytami, którzy wylecieli z religii! Charydżyci pojawili się za czasów panowania 'Alego ibn Abu Taliba, i muzułmanie walczyli z nimi z powodu ich wystąpienia przeciwko muzułmanom, wypełniając nakazy Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), od którego z dziesięciu stron przekazywane są wiarygodne hadisy o nich. I także do tego mają związek ci, którzy popadli w skrajność w religii, jak rafidyci, kadaryci, dżahmici, mu'tazylici i asz'aryci”. Zob. „Madżmu'ul-fatawa” 3/340-350.

Od Ibn 'Abbasa (niech Allah będzie z niego zadowolony) przekazano, że Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Wystrzegajcie się przesady w religii, gdyż tych, którzy żyli przed wami, zgubiła przesada w religii!». An-Nasa'i 4/49, Ibn Madżah 3029, Ibn al-Dżarud 473. Wiarygodność hadisu

potwierdzili imamowie Ibn Chuzajma, Ibn Hibban, al-Hakim, an-Nawawi, adh-Dhahabi, Ibn Tajmijja, Ahmad Szakir, al-Albani.

Szejchul-Islam Ibn Tajmijja powiedział: „Słowa «wystrzegajcie się przesady w religii» są uogólnione, obejmujące wszystkie rodzaje przesady, czy to w przekonaniach, czy w czynach". Zob. „Iktida sirat al-mustakim" 1/328.

Od Ibn Mas'uda (niech Allah będzie z niego zadowolony) przekazano, że Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział, powtarzając swoje słowa trzykrotnie: «Zginęli ci, którzy okazywali nadmierność!». Muslim 2670.

Imam al-Hattabi w komentarzu do tego hadisu powiedział: „«Okazujący nadmierność» — to ci, którzy głęboko wnikają w kwestię, popadają w rozważania metodami filozoficznymi, którzy zagłębiają się w to, co ich nie dotyczy, i czego nie zdoła pojąć ich rozum". Zob. „Ma'alim as-Sunan" 4/277.

Imam an-Nawawi powiedział: „Tzn. ci, którzy popadli w przesadę i przekroczyli granice w swoich słowach i czynach". Zob. „Szarh Sahih Muslim" 16/220.

Imam al-Munawi powiedział: „Powiedziano, że są to ci, którzy popadli w skrajność w swojej czci, przekraczając granice szariatu i pozostając w podszepcie szatana". Zob. „Fajdul-Kadir" 6/355.

Szejch Siddik Hasan Chan powiedział: „Ten hadis dotyczy wszystkiego, co zawiera w sobie nadmierność, czy to w czci, we

wzajemnych relacjach, czy też w obyczajach. I nie ma też różnicy, czy dotyczy to wszystko czynów zewnętrznych, czynów serca, przekonań czy postępków. I jeśli prawda w odniesieniu do czegokolwiek jest ustalona w Koranie i Sunnie, a coś innego jest z nimi sprzeczne, to również ma to związek z tym hadisem, a dokonujący czegoś takiego jest narażony na zgubę! I nazwanie skrajności, przesady i nadmierności «zgubą» wskazuje na to, że wszystko to jest zabronione kategorycznym zakazem. A nadmierność i przesada we wszystkim pociągają za sobą zgubę dla postępującego w ten sposób!". Zob. „as-Siradż al-wahhadż" 10/198.

6. Podążanie za namiętnością i swoimi żądzami

Jest to jedna z głównych przyczyn prowadzących do innowacji i błądzenia. Przekazano od Abu Umamy (niech Allah będzie z niego zadowolony), że Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Trzy rzeczy są zgubą: chciwość, której się słucha; namiętność, za którą się podąża; i zachwyt człowieka samym sobą». At-Tabarani 54/52, al-Kada'i 325. Szejch al-Albani nazwał hadis dobrym.

Są tylko dwa przewodnictwa — wiedza i namiętność, i nie ma trzeciego! Wszechmogący Allah powiedział: «A kto może być bardziej zbłąkany od tego, kto podąża za swoimi namiętnościami, bez właściwego przewodnictwa od Allaha?» (al-Kasas 28:50).

Wszechmogący Allah powiedział też: «Zaprawdę wielu wprowadza w błąd swoimi namiętnościami, nie posiadając wiedzy» (al-An'am

6:119).

Abu ad-Darda (niech Allah będzie z niego zadowolony) mówił: „Gdyby nie trzy rzeczy, ludzie staliby się prawi: namiętność, za którą się podąża; chciwość, której się słucha; i zachwyt swoim własnym zdaniem!". Ahmad w „az-Zuhd" 169, Abu Dawud w „az-Zuhd" 221. Przekaz wiarygodny.

Szejchul-Islam Ibn Tajmijja mówił: „Każdy, kto nie podąża za wiedzą, podąża za namiętnością!". Zob. „al-Amr bil-ma'ruf" 37.

Szejch Ibn al-Kajjim powiedział: „Allah podzielił sprawy na dwa rodzaje, i nie ma trzeciego. Albo podążanie za tym, co przyszło od Allaha i Jego Posłańca (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), albo podążanie za namiętnością. Każda rzecz, z którą nie przyszedł Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), jest namiętnością". Zob. „I'lam al-muwakki'in" 1/81.

Zawiera się w tym też obalenie poglądu tych, którzy uważają, że obecność trudności w jakiejś dokonywanej przez nich sprawie świadczy o tym, że ten czyn jest słuszny i miły Allahowi, i że nie może być podążaniem za namiętnością!

Co się zaś tyczy ludzi podążających za swoimi namiętnościami i ograniczających się jedynie do tego, co odpowiada ich pomysłom, jest to wyniosłość, która nie pozwoli im poznać religii Wszechmogącego. Wszechmogący Allah powiedział: «Odwrócę od Moich znaków tych, którzy wynoszą się na ziemi bez żadnego do tego prawa» (al-A'raf 7:146).

Sufjan ibn 'Ujajna powiedział: „Sens tych słów polega na tym, że Allah odbierze takim ludziom zrozumienie Koranu". Ibn Abu Hatim 2/239.

Imam az-Zarkaszi mówił: „Sens Koranu i jego tajemnice nie odsłaniają się temu, w czyim sercu jest herezja, namiętność, miłość do spraw doczesnych, upór w grzechu lub słabość imanu, którego nie stara się umocnić, lub jeśli opiera się on na słowach komentatora, który nie ma wiedzy, lub korzysta z tego, do czego doszedł jedynie swoim umysłem. Wszystko to są przeszkody (w zdobywaniu wiedzy), a jedne z nich okazują się mocniejsze od pozostałych". Zob. „Tafsir as-Sujuti" 1/81.

Oby Allah nas przed tym uchronił! Jak często widywaliśmy ludzi, którzy mówili prawdę, lecz następnie zaczynali mówić przeciwnie, nie zauważając elementarnej prawdy i nie rozumiejąc tych rzeczy, które zdarzało im się swego czasu nawet wyjaśniać innym.

Zanim człowiek zacznie za czymś podążać, każdy muzułmanin powinien zbadać tę kwestię, i ma obowiązek znać prawdziwe stanowisko danej kwestii w religii, zanim cokolwiek stwierdzi. Ahl as-Sunna wal-dżama'a, zanim przyjmie sobie przekonanie, patrzy na dowody, a zwolennicy innowacji i swoich namiętności najpierw przyjmują sobie przekonania, a następnie szukają pod siebie dowodów. Imam Waki' ibn al-Dżarrah mówił: „Kto szuka hadisu, by potwierdzić swoje zdanie — ten jest zwolennikiem innowacji". Zob. „Dhammul-kalam" 337.

7. Podążanie za dowodami niejednoznacznymi

Jest to również jedna z głównych przyczyn powstawania innowacji i błądzenia w społeczności muzułmanów. Zwolennicy innowacji i swoich namiętności często wykorzystują wymyślone hadisy lub podciągają pod siebie argumenty, by potwierdzić swoje stanowisko i wprowadzić w błąd niewykształconych ludzi. Imam al-Auza'i mówił o tym: „Powiedziano: «Biada tym, którzy uczą się nie dla czci, i tym, którzy za pomocą tego, co niejednoznaczne, czynią dozwolonym to, co zakazane!»". Al-Adżurri w „Achlak al-'ulama" 65.

Wszechmogący Allah powiedział: «On — Ten, który zesłał tobie Pismo, w którym są ajaty jasno wyłożone, stanowiące matkę Pisma, a także inne ajaty, które są niejednoznaczne. Ci, których serca skłaniają się ku błądzeniu, podążają za niejednoznacznymi ajatami, pragnąc zasiać smutę i osiągnąć swoją interpretację, choć interpretacji tej nie zna nikt oprócz Allaha. A posiadający gruntowną wiedzę mówią: «Uwierzyliśmy w niego (Koran). Wszystko to — od naszego Pana». Lecz wspominają napomnienie tylko posiadający rozum» (Ali 'Imran 3:7).

'Aisza opowiadała, że pewnego razu Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) przeczytał ten ajat i powiedział: «Jeśli zobaczysz tych, którzy podążają za tym, co nie jest jasne, wiedz, że są to właśnie ci, o których wspomniał Allah, więc wystrzegajcie się ich!». Al-Buchari 4547.

Szejch Salih Ali Szejch powiedział: „Powszechnie wiadomo, że w Koranie i Sunnie jest to, co jest jasne (muhkam), i to, co jest niejasne (mutaszabih). Także jest to obecne w słowach i czynach towarzyszy i uczonych. Posiadający gruntowną wiedzę wyróżnili się tym, że pojęli wiedzę, odróżniając muhkam od mutaszabih, i tym, że sprowadzają mutaszabih do muhkamu. Gdyby nie ta cecha wyróżniająca posiadających wiedzę, każdy mógłby ogarnąć wiedzę. Lecz Allah doświadcza ludzi tym, że istnieje muhkam i mutaszabih, aby przez to stała się jasna pozycja uczonych i posiadających prawdziwą wiedzę". Zob. „al-Mar'a ad-da'ija". Podobnie mówił też szejchul-Islam Ibn Tajmijja w „Madżmu'ul-fatawa" 13/272-280.

Wykorzystanie niejednoznacznych i niejasnych dowodów (mutaszabih) jest oznaką zwolenników innowacji, którzy interpretują Koran na podstawie swoich namiętności. Właśnie dlatego, gdy 'Ali ibn Abu Talib wysyłał Ibn 'Abbasa (niech Allah będzie z nich obu zadowolony) na rozmowę z charydżytami, powiedział mu: „Nie spieraj się z nimi za pomocą Koranu, gdyż ma on różne strony, dlatego spieraj się z nimi za pomocą Sunny". Ibn 'Abbas odpowiedział: „Znam Księgę Allaha lepiej od nich!". 'Ali powiedział: „Prawda! Jednak Koran można interpretować na różne sposoby". Zob. „Fathul-Kadir" 1/42.

Trzeba wiedzieć, że nie wszystkie ajaty i hadisy przytaczane jako dowód pasują do tej czy innej kwestii, mimo że zewnętrznie wydaje się inaczej. Tak samo postąpili charydżyci, którzy oskarżyli 'Alego o niewiarę, opierając się na ajacie: «Sąd należy tylko do

Allaha». Abu Rafi' opowiadał, że gdy charydżyci wystąpili przeciwko 'Alemu, wciąż powtarzali: «Sąd należy tylko do Allaha!», «Sąd należy tylko do Allaha!». I 'Ali powiedział: „Mówią słowa prawdy, mając na myśli fałsz!". Muslim 1774.

Pewnego razu jeden zwolennik sekty kadarytów o imieniu Ghajlan ad-Dimaszki przytoczył przed 'Umarem ibn 'Abdul-'Azizem jako dowód ajat: «Poprowadziliśmy go (człowieka) drogą albo wdzięczną, albo niewdzięczną» (al-Insan 76:3). 'Umar powiedział mu: „Przeczytaj też przedostatni ajat tej sury: «Lecz wy tego nie zapragniecie, jeśli nie zapragnie Allah» (al-Insan 76:30)". Al-Adżurri w „asz-Szari'a" 223.

Czyli ten kadaryta chciał wykorzystać ten ajat jako dowód na to, że nie ma predestynacji, i że człowiek wszystko czyni sam, i że jego postępki nie mają związku z predestynacją Allaha.

Znany tabi'i Muslim ibn Jasar mówił: „Jeśli będziesz opowiadał o Allahu, nie rób tego, dopóki nie spojrzysz na ajat, który jest przed i po". Abu 'Ubajd w „Fada'il al-Kur'an" 229.

Wskazuje to na to, że rozpatrując jakąś kwestię lub dążąc do właściwego zrozumienia przepisu religii, nie wolno brać tylko jednego ajatu lub jednego hadisu, nie uwzględniając innych tekstów Koranu i Sunny dotyczących danego tematu!

Także do rozpowszechniania innowacji ma związek wykorzystywanie jako dowodu snów, tradycji itp. Harisa ibn Mudarrib opowiadał: „Pewnego razu pewien człowiek zobaczył we

śnie, że ten, kto odprawi tej nocy modlitwę w meczecie, wejdzie do Raju. Gdy o tym usłyszał Ibn Mas'ud (niech Allah będzie z niego zadowolony), przyszedł do meczetu i zaczął mówić: «Wychodźcie, nie popadajcie w błądzenie! Zaprawdę jest to gra szatana!»". Ibn Abu Szajba 7/233.

Imam asz-Szatybi powiedział: „Najsłabszymi ludźmi są ci, którzy w swoich sprawach opierają się na snach. Niektórzy z nich mówią być może: «Widziałem we śnie Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) i powiedział mi to a to, i nakazał to a to», i zaczyna postępować zgodnie z tym, co widział we śnie, i porzuca coś, nie przestrzegając tym samym granic, które ustanowiono w szariacie. Jest to błąd, ponieważ snów tych, którzy nie są prorokami, nie wolno uważać za szariat, chyba że porównamy te sny z tym, co przyszło w szariacie, i upewnimy się, że szariat dozwala to, na co wskazuje sen. W takim przypadku można postępować zgodnie z tym snem, a jeśli nie, obowiązkowe jest porzucenie tego i odrzucenie tego. Pożytek zaś ze snów — to bądź radość, bądź przestroga, i nic więcej. A co się tyczy wyciągania z nich jakichś przepisów szariackich, to nie!". Zob. „al-I'tisam" 2/93.

'Ukba ibn 'Amir (niech Allah będzie z niego zadowolony) opowiadał: „Słyszałem, jak Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział pewnego razu: «Zgubą mojej społeczności jest Księga i mleko!»". Zapytano go: „O Posłańcu Allaha, co oznaczają Księga i mleko?!". Odpowiedział: «Będą studiować Koran i interpretować go niezgodnie z tym, co zesłał Allah Wszechmogący! I będą kochać mleko, z powodu czego zaczną

porzucać modlitwy zbiorowe i piątkowe, oddalając się ze stadem na step!». Ahmad 4/155. Hadis wiarygodny. Zob. „as-Silsila as-sahiha" 2778.

W ten sposób w tym obwieszczeniu Posłańca Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) zawarta jest przestroga przed dwiema rzeczami, które doprowadzą do zguby jego społeczność:

Pierwsze — to rozumienie Koranu niezgodnie z Sunną.

Drugie — nadmierne oddanie się sprawom doczesnym, co oddali człowieka od przepisów religijnych.

Hafiz Ibn 'Abdul-Barr nazwał rozdział, w którym przytoczył wspomniany hadis, w następujący sposób: «O tym, kto interpretował Koran i rozmyślał nad nim, nie będąc zaznajomiony z Sunną», a następnie po przytoczeniu tego hadisu powiedział: „Zwolennicy innowacji odrzucali Sunnę i zaczęli interpretować Koran niezgodnie z tym, jak wyjaśniła go Sunna, przez co sami popadli w błądzenie i wprowadzili w błąd innych!". Zob. „Dżami'ul-bajaniil-'ilm" 1/472.

8. Odmowa zwracania się do posiadających wiedzę w przypadku niewiedzy

Także przyczyną tego, że społeczność dokonuje innowacji, jest odmowa zwracania się do uczonych, o których Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Zaprawdę uczeni są

spadkobiercami proroków». Abu Dawud 3641, at-Tirmidhi 2682. Wiarygodność hadisu potwierdzili imam Ibn Hibban, al-Kanani, szejch al-Albani.

Wszechmogący Allah nałożył na społeczność Muhammada (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) obowiązek zwracania się do uczonych przy braku wiedzy, by uniknąć błędnych decyzji i samodzielnych wniosków. Allah mówi w Swoim Piśmie: «Pytajcie więc posiadaczy wiedzy, jeśli sami nie wiecie» (an-Nahl 16:43).

A Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) mówił: «Niosą tę wiedzę z każdego pokolenia sprawiedliwi (uczeni), którzy odganiają od niej zniekształcenie przesadzających, dodatek zbłąkanych i interpretację ignorantów». Al-Bajhaki 10/209, al-Chatib 1/29. Ten hadis przekazywany jest wieloma drogami, z których każda wzmacnia drugą, i dlatego wiarygodność tego hadisu potwierdzili imam Ahmad, al-Lalakai, hafiz Ibn 'Abdul-Barr, al-'Ukajli, imam Ibn al-Wazir, al-Kastalani, al-Albani i 'Abdul-Kadir al-Arna'ut.

Uczeni — to ci, dzięki którym Wszechmogący Allah strzeże Swojej religii, i są to ci, którzy najlepiej znają tę drogę, na której byli Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) i jego towarzysze. Jest wiele przykładów tego, jak posiadający wiedzę pomagali właściwie zrozumieć kwestie religii i uniknąć błądzenia i błędów. 'Urwa ibn az-Zubajr opowiadał: „Pewnego razu zapytałem 'Aiszę o następujący ajat: «Zaprawdę as-Safa i al-Marwa są spośród znaków obrzędowych Allaha. A ten, kto odbywa hadżdż do Kaaby lub małą pielgrzymkę, nie ma grzechu, jeśli odbędzie obejście

między nimi» (al-Bakara 2:158). «Co powiesz na ten temat? Nie widzę problemu w tym, by nie odbywać obejścia między tymi wzgórzami (as-Safa i al-Marwa)»". Odpowiedziała: „Nie! Gdyby tak było, powiedziano by: «Nie zgrzeszy ten, kto nie przejdzie między nimi». Ten ajat został zesłany w sprawie ansarów, którzy przed islamem zaczynali hadżdż u bożka Manat, a gdy przyszedł islam, zaczęli się obawiać wykonywać obejście między Safą a Marwą. Nie wiedzieli, co robić, i zapytali o to Proroka, i Allah zesłał ten ajat". Al-Buchari 4495, Muslim 1277.

Zwróćcie uwagę na to, jak 'Urwa niewłaściwie zrozumiał ten ajat, pomimo że był jednym z najlepszych następców (tabi'un) i jednym z siedmiu fakihów Medyny. I wyjaśniła mu to 'Aisza, która posiadała większą wiedzę niż on!

Jazid al-Fakir opowiadał: „Pewnego razu spodobała mi się jedna z opinii charydżytów. Gdy wyruszyliśmy w drogę w składzie licznej grupy, pragnąc odbyć hadżdż, a potem wystąpić przeciwko ludziom, nasza droga wiodła przez Medynę, gdzie niespodziewanie zobaczyłem Dżabira ibn 'Abdullaha, który siedział przy kolumnie i przekazywał ludziom przekazy o Posłańcu Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim). Wśród wszystkiego wspomniał o dżahannamijjun (grzeszni muzułmanie, którzy po ukaraniu wyjdą z Piekła). Powiedziałem mu: «O towarzyszu Posłańca Allaha, o czym ty mówisz? Przecież Allah powiedział: «Panie nasz, zaprawdę zawstydzisz tego, kogo wtrącisz do Ognia, i nie będzie dla niewiernych żadnych pomocników!» (Ali 'Imran 3:192). I powiedziałem też: «...i za każdym razem, gdy zechcą wyjść

z ognia (i odpocząć) od żaru, będą tam zwracani…» (al-Hadżdż 22:22). Więc co wy mówicie?!». Zapytał: «Czytasz Koran?». Powiedziałem: «Tak». Zapytał: «A słyszałeś o miejscu Muhammada (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), czyli o tym miejscu, do którego doprowadzi go Allah?». Powiedziałem: «Tak». Wtedy powiedział: «Ale to jest właśnie „miejsce chwalebne" (makam mahmud) Muhammada (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim), które zajmie, dzięki czemu Allah wyprowadzi z Ognia tych, których wyprowadzi!»". A potem zaczął mówić o tym, jak zostanie wzniesiony Sirat (most) i jak ludzie będą po nim przechodzić. Obawiam się, że inni zapamiętali jego słowa lepiej niż ja, jednak powiedział, że niektórzy ludzie wyjdą z Ognia po tym, jak się tam znajdą. Znaczy to, że wyjdą tak, jak wschodzą łodygi sezamu, i wejdą do jednej z rzek Raju, a potem się w niej obmyją, a gdy z niej wyjdą, będą jak (białe) kartki. Wróciliśmy i powiedzieliśmy: «Biada wam! Czyż myślicie, że ten starzec (Dżabir) zmyśla wobec Posłańca Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim)?». I po naszym powrocie nikt z nas nie wystąpił otwarcie (po stronie charydżytów), oprócz jednego człowieka". Muslim 191.

Szejch 'Abdul-Muhsin al-'Abbad powiedział: „W tym przekazie wskazane jest to, jak ta grupa została zwiedziona poglądami charydżytów co do oskarżenia o niewiarę muzułmanów popełniających wielkie grzechy, i że tacy powinni na zawsze pozostać w Ogniu. Jednak gdy spotkali Dżabira, niech Allah będzie z niego zadowolony, i wyjaśnił im to, w czym błądzili, zmienili swoje poglądy i przyjęli prawdę, na którą wskazał, odrzuciwszy błądzenie, w którym byli. Co więcej, ci ludzie odstąpili od

wystąpienia przeciwko muzułmanom, które planowali dokonać po hadżdżu. I jest to największy pożytek, jaki muzułmanin może wynieść ze zwracania się do uczonych". Zob. „Bi ajji 'akli wa din jakunu tafdżir wa tadmir dżihadan" 17.

Ibn Wahb mówił: „Gdybym nie zastał imama Malika i imama al-Lajsa ibn Sa'da, popadłbym w błądzenie!". Zob. „Szarh al-Muwatta'" 1/29.

Co się zaś tyczy tych, którzy lekceważą uczonych i pragną się bez nich obejść, ten popadł w błądzenie i zginął! Imam Ibn al-Mubarak mówił: „Kto zlekceważył uczonych, ten stracił życie przyszłe (achira)". Ibn 'Asakir 32/344.

W naszych zaś czasach, niestety, zamiast zwracać się do uczonych i oddawać im należne, oczernia się ich i wnosi się na nich oszczerstwo dniem i nocą! Szejchul-Islam Ibn Tajmijja mówił: „Ci, którzy oczerniają znawców hadisu i odrzucają ich madhhab, są ignorantami, heretykami i hipokrytami, co do czego nie ma żadnych wątpliwości!". Zob. „Madżmu'ul-fatawa" 4/96.

9. Wykorzystywanie hadisów słabych i wymyślonych

Wykorzystywanie hadisów słabych i wymyślonych jest również przyczyną sprzyjającą rozpowszechnianiu innowacji. I z powodu tego, że niektórzy fakihowie dozwalali opierać się w kwestiach zalet czci (fada'il) na słabych hadisach, w religii pojawiło się wiele innowacji, jak wykonywanie modlitwy w środku nocy miesiąca

sza'ban (salat al-bara'a); modlitwa potrzebującego (salat al-hadża); świętowanie dnia 'Aszura; wiele niedozwolonych dróg zbliżania się do Allaha (tawassul), wzięte z niewiarygodnych hadisów. Także z powodu słabych hadisów Wszechmogącemu Allahowi zaczęto przypisywać niektóre cechy i imiona, które nie są Mu właściwe.

Trzeba wiedzieć, że słaby hadis nie jest dowodem w szariacie Allaha, co do czego wśród poprzedników nie było żadnych różnic zdań, a ten, kto twierdzi, że dozwolone jest opieranie się na słabych hadisach w kwestiach nakłaniania do czci (targhib) lub odstraszania (tarhib), musi przytoczyć na to dowód wyjątku!

Wśród uczonych-muhaddisów zabraniających opierania się na słabym hadisie w jakichkolwiek okolicznościach byli tacy wielcy imamowie jak Jahja ibn Ma'in, Abu Hatim, Ibn Abu Hatim, Abu Zur'a, al-Buchari, Muslim, Ibn Hibban, Abu Bakr ibn al-'Arabi, Ibn Tajmijja, Ibn Radżab, Abu Szama al-Makdisi, asz-Szatybi, imam Ibn al-Mulakkin, asz-Szaukani, Ahmad Szakir, szejch al-Albani, szejch Mukbil i inni. Zob. „Da'if at-targhib wat-tarhib" 11/23-25 i „Fathul-latif fi hukmil-'amali bil-hadis ad-da'if" 46-52.

Co więcej, muzułmanin powinien wystrzegać się mówienia w imieniu Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) wszystkiego z rzędu, ponieważ powiedział: «Niech ten, kto powiedział w moim imieniu to, czego nie powiedziałem, przygotuje się na zajęcie swojego miejsca w Ogniu!». Al-Buchari 109.

Imam an-Nawawi powiedział: „Uczeni w dziedzinie hadisoznawstwa i uczeni innych dziedzin mówią: «Jeśli hadis jest słaby, nie wolno mówić w odniesieniu do niego: „Posłaniec Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział, uczynił, nakazał, zakazał", ani żadnych innych zwrotów stwierdzających, lecz trzeba mówić: „Przekazuje się, przekazywane jest, opowiadają od Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim)", lub trzeba stosować jakiekolwiek nieokreślone zwroty». Uczeni mówią: «Wyrażenia zawierające stwierdzenia mogą być stosowane jedynie wobec wiarygodnych i dobrych hadisów, a wyrażenia zawierające nieokreśloność — wobec wszelkich innych hadisów. Wszystko to dlatego, że zwroty zawierające stwierdzenie zakładają, że to, co za nimi następuje, jest wiarygodnie ustalone (od Proroka), dlatego można je stosować tylko w wiarygodnych okolicznościach. W przeciwnym razie człowiek faktycznie będzie wnosił oszczerstwo na Posłańca Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim)»... To zdanie uczonych jest ignorowane przez wielu fakihów naszych czasów, a nawet przez większość uczonych różnych dziedzin, oprócz niektórych prawdziwych znawców hadisów. Coś takiego jest nieodpowiedzialnością, ponieważ często mówią o wiarygodnym hadisie: «Od Proroka (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) przekazywane jest», a o słabym hadisie stwierdzająco: «Powiedział», podczas gdy coś takiego jest dalekie od prawdy". Zob. „al-Madżmu'" 1/60.

Człowiek opowiadający słaby hadis ma obowiązek wspomnieć o jego słabości. Jeśli zaś nie zna stopnia wiarygodności hadisu, lepiej ograniczać się do uogólnionych zwrotów, jak powiedziano wyżej,

nie mówiąc: «Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział...».

Szejch Ahmad Szakir powiedział: „Wskazanie na słabość przekazywanego hadisu jest obowiązkowe, aby nikt nie uznał takiego hadisu za wiarygodny. I nie ma żadnej różnicy w tym, czy człowiek będzie opierał się na słabym hadisie w przepisach szariackich, czy też w zaletach dobrych uczynków itp. Gdyż nie ma dowodu w niczym oprócz tego, co wiarygodnie przekazywane jest od Posłańca Allaha (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) w wiarygodnych (sahih) i dobrych (hasan) hadisach!". Zob. „al-Ba'is al-hasis" 100-101.

Od Abu Katady (niech Allah będzie z niego zadowolony) przekazano, że Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: «Wystrzegajcie się dużo i często przekazywać coś ode mnie! I niech ten, kto przekazuje coś ode mnie, nie mówi niczego oprócz prawdy i szczerości, a ten, kto powiedział w moim imieniu to, czego nie powiedziałem, niech zajmie swoje miejsce w Ogniu». Ahmad 297, at-Tahawi 1/172. Hadis dobry. Zob. też „as-Silsila as-sahiha" 1753.

10. Usprawiedliwianie koniecznością i pożytkiem dla islamu (maslaha)

Także często przyczyną innowacji staje się to, że ludzie wnoszą do religii jakąś nowość, uważając, że jest to konieczne i że jest w tym pożytek dla islamu i muzułmanów.

O tym, że wiele innowacji nie ma podstawy w szariacie, wiedzą też ci, którzy je wnoszą do religii, jednak i tak tego dokonują, sądząc, że jest w tym pożytek dla islamu i muzułmanów. Jako przykład można wspomnieć organizowanie stypy w siódmym lub czterdziestym dniu po śmierci zmarłego; maulidy; wykorzystywanie naszidów jako wezwania; różne przedstawienia teatralne; tworzenie partii i dżama'atów; małe amirstwo itp.

Z tego powodu konieczne jest znanie warunków i granicy, kiedy rzecz jest innowacją, a kiedy dozwolonym pożytkiem (maslaha), a nie innowacją!